

Kom let i gang med
Energiledelse

Kontor

*En guide til kontorer
i at bruge energien effektivt*

Go'Energi

Introduktion

Erfaringer viser, at de fleste virksomheder kan reducere deres energiforbrug med 15-30 % ved at indføre energiledelse. Heraf kan I opnå en stor del med mindre investeringer og via adfærdsændringer.

Denne folder i energiledelse er skrevet til kontorvirksomheder med over 50 medarbejdere. Formålet er at definere de vigtigste aktiviteter i energiledelse og give praktisk inspiration til at planlægge indsatsen.

Det kræver opbakning fra ledelsen at opnå succes med jeres energiarbejde. Ledelsen er nødt til at afsætte penge og medarbejdere til arbejdet og træffe beslutninger om, hvilke tiltag den vil gennemføre. Arbejdet vil ofte foregå på tværs af organisationen for at få de bedste projekter gennemført.

En systematisk indsats i form af energiledelse vil afdække nye muligheder for at reducere udgifterne til energi – år efter år. Som regel vil medarbejderne også opnå værdifuld viden om, hvordan de kan effektivisere andre dele af driften.

Folderen lægger op til en indsats, der kan involvere flere dele af organisationen – fra optimering af bygninger og tekniske installationer over adfærds-kampanjer til indføring af nye indkøbskrav.

Energiledelse kan gøres meget enkelt, og hver af hovedaktiviteterne beskrevet i denne folder kan tilpasses virksomhedens ambitioner.

God læselyst!

Go' Energi, september 2011

Go'Energi

Læs, hvad de andre siger

Vi har samarbejdet med nedenstående og fået lov til at fortælle om deres gode erfaringer. Se efter dette felt under de enkelte afsnit.

Elementerne i energiledelse

Energiledelse er et redskab til at systematisere energiarbejdet med. Det inddrager ledelsen og synliggør jeres planer og mål. Energiledelse er et godt redskab til at gennemføre mere langsigtede og investeringskrævende tiltag med.

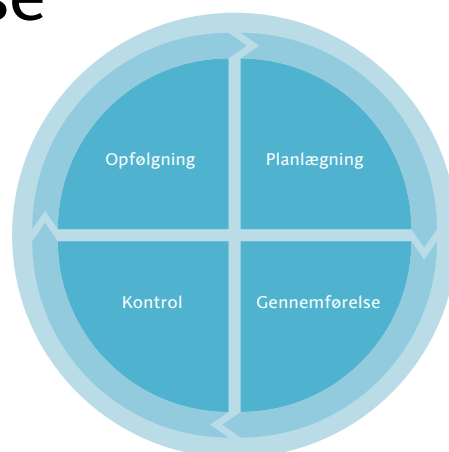
De vigtigste elementer i et enkelt energiledelsessystem er:

1: Energipolitik og mål	<i>side</i>	4
2: Organisering af indsatsen	<i>side</i>	5
3: Kortlægning af energiforbruget	<i>side</i>	8
4: Udarbejdelse af handlingsplan	<i>side</i>	9
5: Energistyring og nøgletal	<i>side</i>	10
6: Evaluering af indsatsen	<i>side</i>	11
7: Enkle rutiner	<i>side</i>	12

Princippet bag energiledelse

Energiledelse er en vedvarende indsats baseret på princippet planlægning, gennemførelse, kontrol og opfølgning.

Figur 1: Princippet bag energiledelse

1: Energipolitik og mål

Energiledelse kræver en energipolitik og et mål, som ledelsen bakker op om.

En energipolitik er en erklæring om, hvorfor I arbejder med energieffektiviseringer. Energipolitikken kan helt enkelt være en hensigtserklæring om løbende reduktion af energiforbruget.

En energipolitik kan f.eks. se således ud:

[Indsæt virksomhedsnavn] ønsker at fremstå som en energibevidst virksomhed. I den forbindelse er det [indsæt virksomhedsnavn] politik at undgå unødigt energiforbrug.

[Indsæt virksomhedsnavn] efterlever energipolitikken ved at:

- Fokuserer på energiforbruget i indkøbsprocedurer
- Gennemføre en nærmere undersøgelse af serverrummet
- Involvere medarbejdere i energiarbejdet via adfærdskampagner
- Motivere medarbejdere til at stille forslag, der kan medvirke til at nedbringe energiforbruget

Energipolitikken bør også suppleres af et konkret mål, som ledelsen har været med til at formulere.

Målet skal være et målbart krav om energieffektiviseringer. Det kan være i absolutte tal, per kvadratmeter, per medarbejder eller et andet specifikt mål (se et eksempel på et mål i casen nedenfor).

Det er ofte en fordel at opstille et **SMART** mål: dvs. et mål, som er specifikt, målbart, ambitiøst, realistisk og tidsbestemt. Så er det meget nemmere at måle, om ens handlinger har bidraget til at indfri målet.

Nogle gange kan det være svært at måle effektiviseringerne præcist, f.eks. hvis der ikke er energimålere nok i virksomheden. Hvis det er tilfældet, kan I i stedet anslå den samlede energiforbedring ud fra de projekter, I har gennemført, og de forventede besparelser for hvert projekt.

En **kurveknækkeraftale** hos Go' Energi kan være med til at synliggøre jeres energipolitik og mål. Energipolitikken kan også være en vigtig del af jeres corporate social responsibility (CSR), hvis I arbejder med CSR.

Vi nåede en reduktion på 20 %...

I bør fastsætte et målbart mål for energieffektiviseringer. Målet er et godt styringsredskab, når I skal evaluere resultaterne af jeres initiativer og formulere nye mål. Det er ofte en god idé at foretage en energigennemgang, så I kan fastsætte et mål, som er både ambitiøst og realistisk. IDA (Ingeniørforeningen i Danmark) valgte i første omgang at fokusere på elforbruget:

"Vores mål fra 2007 til 2010 var at reducere elforbruget med 15 % i forhold til basisåret 2006. Vi nåede en reduktion på 20 %, så vi er godt tilfredse med resultatet. Inden udgangen af 2012 forsøger vi at spare yderligere på elforbruget i forhold til forbruget i 2010," siger Knud Høyer, som er miljøchef i IDA.

2: Organisering af indsatsen

En organiseret indsats fungerer bedst. Det gælder især om at finde en ansvarlig for indsatsen og udpege, hvem og hvad der skal arbejdes med.

Det vigtigste er at udnævne en energiansvarlig, der står for det daglige energiarbejde, handlingsplan m.m. Den energiansvarlige skal have de fornødne beføjelser og kompetencer til at varetage arbejdet.

Det er også vigtigt at:

Vurdere forskellige personalegruppers indflydelse på energiforbruget

Personalegrupper med stor indflydelse på energiforbruget skal involveres i energiarbejdet, når det er relevant. Hvilke personalegrupper der er relevante, kan skifte fra år til år. Det kan f.eks. være:

- » Den indkøbsansvarlige, der indkøber energiforbrugende apparater
- » Den byggeansvarlige, der står for renoveringer, nybyggerier og bygningsvedligeholdelse
- » Den it-ansvarlige, der har ansvar for serverrum, it-indkøb og it-drift
- » Ejendomsfunktionærer, servicefirmaer eller lignende, der varetager den daglige drift og vedligeholdelse af energiforsyningsanlæg, tekniske installationer, bygninger m.m.
- » Ledelsen, som står for bevillinger til energiprojekter
- » Kantine- eller køkkenpersonale
- » Håndværkere og rengøringspersonale, som arbejder i bygningen
- » Kunder eller andre, der kommer til møder, konferencer eller lignende i bygningen

Nedsætte en energigruppe

Nedsæt en energigruppe med fast mødefrekvens, og fastlæg gruppens kompetencer og beføjelser til at gennemføre energibesparelser. Overvej gruppens sammensætning årligt, og inddrag eventuelt nye personer.

I vurderer selv, hvem der er nødvendig i energigruppen. Følgende kan være nøglepersoner:

- » En projektleder (f.eks. den energiansvarlige)
- » En repræsentant for økonomiafdelingen
- » En repræsentant for den tekniske afdeling
- » En repræsentant for indkøbsafdelingen
- » En repræsentant for drifts- og vedligeholdelsesafdelingen

Det er vigtigt at afklare, hvilken rolle ledelsen skal spille. I nogle tilfælde sidder repræsentanter for ledelsen i energigruppen. Andre virksomheder vælger, at ledelsen holder en tæt kontakt til energigruppen via projektlederen.

Vurdere og håndtere barrierer

Vurder energigruppens barrierer i forhold til at realisere energispareprojekter. De sædvanlige barrierer er:

- » Energigruppen har ikke erfaring med energileddelse og har svært ved at konkretisere, hvad der skal gøres
- » Energigruppen har ikke erfaring med at gennemføre projekter, indhente tilbud og indgå kontrakter
- » Der er ikke afsat penge til indsatsen – hverken til investeringer eller til at involvere eksterne samarbejdspartnere

Involvere medarbejdere og mulige samarbejdspartnere

Identificer mulige eksterne samarbejdspartnere. I kan overvinde de fleste barrierer med ekstern rådgivning. Det er ofte en god forretning.

Vurder, hvordan indsatsen bedst forankres hos medarbejderne – f.eks. via en adfærds-kampagne eller ved hjælp af intern kommunikation. Inddrag gerne en kommunikationsmedarbejder, HR-repræsentant eller CSR-ansvarlig i denne vurdering.

Ejer-lejer-forhold

Hvis I lejer jeres bygninger, er det ofte nødvendigt at samarbejde med ejeren om energieffektiviseringer.

Hvis bygningen skal have nye vinduer, kan ejer og lejer f.eks. blive enige om at indsætte lavenergivinduer og aftale, at lejeren betaler udgiften over huslejen. Selvom det medfører en huslestigning, giver det en samlet besparelse for lejeren, fordi varmeudgifterne ofte vil falde mere, end huslejen stiger.

Som lejere kan I altså aftale at finansiere energieffektiviseringer over huslejen på en måde, der ikke giver en større samlet udgift, men faktisk kan give jer en økonomisk besparelse.

... sikre, at IDA lever op til sin miljøcertificering

Ekstern rådgivning gjorde det meget nemmere for IDA at komme godt i gang med energiarbejdet. Omkostningerne blev hurtigt tjent hjem, da projektet kom på skinner, og IDA's medarbejdere blev straks involveret i arbejdet på tværs af organisationen:

"Vores ejendomsinspektør har kontakten til alle eksterne samarbejdspartnere. Jeg er selv med i arbejdet for at sikre, at IDA lever op til sin miljøcertificering, som forpligter os til at gennemføre løbende miljø- og energiforbedringer. Desuden er vores medarbejdere i økonomiafdelingen med til at regne på, hvilke energiinvesteringer der bedst kan betale sig," fortæller Knud Høyer, som er miljøchef i IDA.

... dagslysstyret belysning og et centralstyret varme- og ventilationsanlæg

Selvom I lejer jeres bygning, kan I få gennemført energitiltag i samarbejde med ejeren. Det har Ernst & Young benyttet sig af:

"Før vi flyttede ind i vores nye domicil i september 2009, havde ejeren skrællet hele bygningen for indhold. Vi kom så med en liste til ejeren over de tiltag, vi gerne ville have lavet. Bygningens ejer har finansieret alle vores ønsker. F.eks. har vi dagslysstyret belysning og et centralstyret varme- og ventilationsanlæg. Det betyder, at vi kan holde vores energjudgifter på et meget lavere niveau, end det ellers var tilfældet," siger Eddie Grøndahl Laursen, som er driftschef hos Ernst & Young.

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

3: Kortlægning af energiforbruget

Det gælder om at kende sit energiforbrug for at vide, hvor det kan betale sig at sætte ind. Det gør det også nemmere for ledelsen at prioritere.

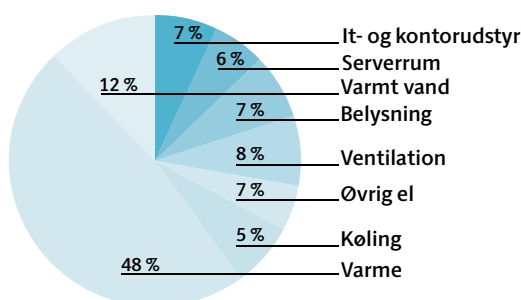
Kortlægning af energiforbruget er fundamentet i energiledelse. Kortlægningen skal afdække energiforbrugets fordeling på el og varme, og den skal også gerne give et billede af, hvilke formål I anvender energien til – f.eks. varme, ventilation eller it- og kontorudstyr (se figur 2). Desuden er det væsentligt at kende de samlede omkostninger til f.eks. ventilationsanlæg (el til ventilatorer, køling og opvarmning), som ofte er fordelt på mange målere (se figur 3). Som figur 2 og 3 viser, udgør ventilation 8 % af energiforbruget, men 14 % af energiudgifterne.

- » Skaffe oplysninger om energipriser, så I kan se jeres energiomkostninger totalt og fordelt på anvendelsesområder (se figur 3). Spørg jeres energiselskab

Fordelingen af udgifter på områder gør det nemmere at prioritere opgaverne og motivere ledelsen til at afsætte ressourcer til energiarbejdet.

I kan fordele omkostningerne på afdelinger for derved at få fordelt budgetansvaret. Hvis I vælger det, skal I tage højde for, at elforbruget til f.eks. et køleanlæg er fordelt på flere afdelinger.

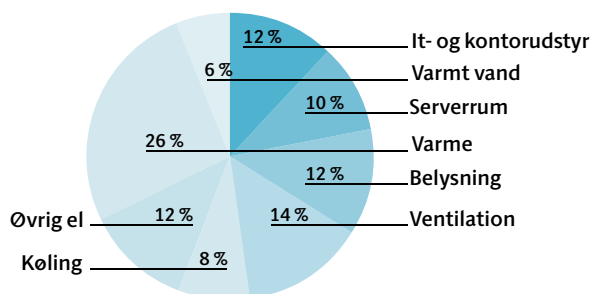
Kortlægningen behøver ikke at være helt præcis det første år, men gør en løbende indsats for at forbedre kortlægningen år for år, i takt med at I får bedre indsigt i energiforbruget, og der kommer nye målere.

Figur 2: FORBRUG. Eksempel på fordeling af el- og varmeforbrug i et kontorhus

Der er tit problemer med manglende målere og oplysninger. Derfor går øvelsen ud på at:

- » Samle så mange oplysninger om tekniske installationer som muligt. Derefter kan I vurdere fordelingen af det samlede energiforbrug

Figur 3: UDGIFTER. Eksempel på fordeling af de samlede energiomkostninger for et kontorhus

... overvåge forbruget fra dag til dag

Kortlægning er fundamentet i energiledelse. Når energiforbruget er kortlagt, kan I vurdere, hvor det bedst kan betale sig at sætte ind:

"Kortlægningen af energiforbruget er en løbende proces. Da vi begyndte arbejdet, inkluderede vores kortlægning ikke serverrum, køling og ventilation – alle områder, hvor det har vist sig, at der er meget at hente. Vi fik derfor i anden omgang kortlagt vores forbrug af energi til køling af serverrum og ventilation af mødelokaler i vores konferencecenter. For at få merværdi af denne kortlægning har vi nu installeret et centralt styringsystem, som giver os mulighed for at overvåge forbruget fra dag til dag i modsætning til tidligere, hvor vi kun havde månedlige tal at arbejde med," siger Knud Høyer, som er miljøchef i IDA.

4: Udarbejdelse af handlingsplan

Handlingsplanen er et dynamisk værktøj, der giver overblik over jeres projekter.

Jeres handlingsplan er et dynamisk værktøj, der bør revideres regelmæssigt. Det er vigtigt at have ledelsens opbakning til handlingsplanen.

Tænk bredt på mulige indsatsområder, f.eks.:

- » Tekniske områder og projekter
- » Adfærdsændringer
- » Nybyggeri eller renoveringer
- » Indkøbsprocedurer og udbudsmaterialer
- » Indarbejdelse af anbefalinger fra energimærker (EMO) i handlingsplanen

En handlingsplan bør først og fremmest indeholde målrettede energiprojekter af en vis størrelse. Men det er også en god idé at planlægge undersøgelser, der baner vej for fremtidige projekter, f.eks.:

- » Nye energimålere til udvalgte anvendelsesområder (f.eks. belysning eller ventilation)
- » Energiundersøgelser af særligt energitunge funktioner (f.eks. serverrum)
- » Indkøbskrav på særlige områder

Uanset hvad planerne er for det kommende år, er det vigtigt, at handlingsplanen for hver planlagt aktivitet beskriver følgende:

- » Hvad består aktiviteten af?
- » Hvad er formålet?
- » Hvem er ansvarlig?
- » Hvilke aktører skal inddrages såvel internt som eksternt?
- » Hvilken besparelse kan I opnå?
- » Hvilke ressourcer er der afsat?
- » Hvilket budget er der afsat til investeringer og eventuel ekstern rådgivning?
- » Hvad er tidsplanen og de eventuelle delmål?

Det er også en god idé at planlægge, hvordan I kan evaluere aktiviteten i den årlige statusrapport.

Go' Energi har udviklet en vejledning og en skabelon, som gør det nemmere at udarbejde en handlingsplan. I kan finde links til vejledningen og skabelonen på side 15 i denne folder.

... fokuserer både på indførelse af ny teknologi og på gode energivaner

En handlingsplan skal være præcist formuleret for at sikre en målrettet indsats, når I vil reducere jeres energiforbrug. Oftest vil de billige besparelser hurtigt bane vejen for mere investeringskrævende tiltag. Man kan spare rigtig mange penge på overkommelige initiativer som f.eks. en adfærdskampagne og brug af elspareskinner:

"Vores indsats fokuserer både på indførelse af ny teknologi og på gode energivaner. En af de ting, som virkelig har reduceret energiforbruget i vores kontorer, er indførelse af elspareskinner. I den forbindelse har vores medarbejderkampagner været vigtige i forhold til at engagere de ansatte i at spare på energien. Den seneste kampagne resulterede blandt andet i, at endnu 300 elspareskinner blev monteret på vores kontorer," siger Henning Andersen, som er miljøchef i TDC.

5: Energistyring og nøgletal

Jo bedre I følger med i – og følger op på – udviklingen i jeres energiforbrug, jo nemmere er det at bruge energien effektivt.

Løbende opfølgning på energiforbruget er vigtigt for at finde uhensigtsmæssige vaner, fejl i driften af tekniske installationer og lignende.

I kan typisk arbejde med nøgletal på to niveauer:

- » **Ledelsen:** typisk overordnede nøgletal, der viser udviklingen i energiforbruget fra år til år, f.eks. i absolutte tal, per kvadratmeter, per medarbejder eller per produktionsenhed.
- » **Driften:** typisk energiforbruget på enkeltområder per måned. Det kan f.eks. være energiforbruget til belysning eller ventilationsanlæg eller energiforbruget i en afdeling.

Det er vigtigt, at I udpeger en ansvarlig for hvert nøgletal og beslutter, hvordan I vil følge op på eventuelle afvigelser.

I kan bruge Go' Energis gratis værktøj "Se Elforbrug" til at følge elforbruget. Her kan I følge døgn-, uge- og årsforbruget via de af jeres elmålere, som er fjern-aflæste (se side 15).

Hvert år bør I drøfte, om nøgletallene er tilstrækkelige. Ofte er ekstra målere tjent hurtigt hjem i kraft af de besparelser, I kan opnå ved bedre overvågning af driften.

På sigt vil vi bruge bimålere, så vi kan sammenligne vores etager ...

Energistyring er en meget vigtig hjørnesteen i energiledelse. Ved at følge det ugentlige eller månedlige energiforbrug får I et billede af, hvordan energiforbruget udvikler sig:

"Vi overvåger det samlede energiforbrug til varme, køling og el på månedsbasis. Det er et godt sted at starte, når vi skal se, om vores tiltag virker. På sigt vil vi bruge bimålere, så vi kan sammenligne vores etager, hvor de 12 er identiske. Vi er ved at få nye fjernvarmemålere, og nye vandmålere er også på tegnebrættet. De skal kunne måle forbruget time for time," siger Eddie Grøndahl Laursen, som er driftschef hos Ernst & Young.

Ved at følge nøgletal kan man hurtigt og eventuelt grafisk se udviklingen. For ledelsen er overordnede nøgletal lette at forholde sig til:

"De sjoveste nøgletal er kroner og øre. De er lettere at forholde sig til end kWh. Det er fedt at komme op til direktøren og kunne dokumentere, at vi f.eks. har sparet 80.000 kroner på en måneds forbrug af energi," siger Eddie Grøndahl Laursen.

6: Evaluering af indsatsen

En årlig evaluering af arbejdet gør det nemmere at vurdere indsatsen og det videre forløb. Ledelsen kan også bruge rapporten til at give grønt lys til nye initiativer.

Lav et kort, årlig statusnotat om energiarbejdet, og fremlæg det for ledelsen. Ledelsen bruger notatet som grundlag for det kommende års energiarbejde.

En statusrapport kan blandt andet omfatte svar på:

- » Hvad er status for udviklingen i energiforbruget?
- » Hvilke projekter er blevet gennemført?
- » Hvad er opnået i kraft af projekterne?
- » Hvilke energispareplaner er der for det kommende år?
- » Hvilke ydre forhold vil påvirke energiforbruget det kommende år?
- » Hvad er målet for det kommende år?

- » Hvor mange ressourcer har vi i det kommende år?
- » Hvor stort er budgettet til investeringer i det kommende år?
- » Hvilke muligheder har vi for finansiering af større investeringer, herunder salg af energibesparelser, f.eks. til energiselskaber eller via rådgivere?
- » Er der særlige forhold, der gælder for planlægningen af indsatsen det kommende år?

Sørg for, at ledelsen godkender handlingsplanen for det kommende år.

... gode resultater har givet blod på tanden

Den årlige evaluering er en anledning til at gøre status over, hvad der virkede. Det er vigtigt at bruge evalueringen fremadrettet til at udpege og prioritere nye områder år for år, så der løbende er fokus på de mest attraktive indsatsområder. Hos Ernst & Young har den årlige evaluering blandt andet betydet mere tid og flere penge til energiarbejdet:

"Ledelsen har bakket op om projektet og sørget for at afsætte mere tid og flere ressourcer til arbejdet. De gode resultater har givet blod på tanden, så nu har vi udvidet indsatsen og hjælper også andre afdelinger i Ernst & Young med at spare på energien," siger Eddie Grøndahl Laursen, som er driftschef hos Ernst & Young.

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

7: Enkle rutiner

Med enkle rutiner kan I holde fokus på arbejdet med energiledelse i løbet af året.

Det er vigtigt, at I har fokus på energiledelsens seks punkter i løbet af året. Med enkle rutiner kan I selv gøre meget for at sikre den løbende opfølgning.

Når handlingsplanen er vedtaget, er det især vigtigt, at I prioriterer at følge op på projekterne for at sikre fremdriften i energiarbejdet.

Aftal tre til fire møder om året i energigruppen. Møderne kan med fordel have en fast dagsorden:

Energistyring og nøgletal

- » Er der afvigelser og ændringer, der kræver opfølgning?
- » Er der behov for at etablere nye målere eller finde bedre nøgletal?
- » Kan resultaterne af realiserede energispareprojekter ses i form af reduceret forbrug?

Gennemgang og revision af handlingsplanen

- » Opfølgning på igangværende projekter
- » Planlægning af kommende projekter
- » Nye projekter eller ideer til handlingsplanen

I slutningen af året evaluerer I indsatsen og aftaler hovedpunkterne i det kommende års organisering, kortlægning og handlingsplan.

Hvis I ønsker at udarbejde regulære procedurer for energisparearbejdet, kan følgende være udgangspunktet:

- » Et "styrende" dokument, der definerer de årlige rutiner
- » Ansvar og procedurer for opfølgning på forbrug og nøgletal

Kom videre

Hvis I vil gå videre med energiledelse, end denne folder lægger op til, kan I f.eks. bruge Energistyrelsens vejledning "Energiledelse Light", der er målrettet små og mellemstore virksomheder, men kontorer kan også anvende vejledningen. I kan finde vejledningen på Energistyrelsens hjemmeside:

www.ens.dk/energiledelselight

I kan også få certificeret jeres energiledelse efter den fælleseuropæiske energiledelsesstandard EN16001. I kan få hjælp til at komme i gang med certificeret energiledelse på Dansk Standards hjemmeside:

www.dscert.dk/energiledelse

... vi har vedtaget en strategi på området

Det er altid en god idé at arbejde efter principper for energiledelse. Brug eventuelt tjeklisten på side 14 i denne folder, så er du sikker på at komme godt i gang. Enkle energiledelsesrutiner, der løbende opdateres, kan være første skridt på vejen mod noget større:

"Vi følger de internationale standarder for god miljøledelse – dog uden at være ISO-certificerede. Det indebærer blandt andet, at vi har vedtaget en strategi på området, og at topledelsen har nedsat en styregruppe til at holde øje med, at de aktiviteter, vi sætter i gang, også har en effekt. Desuden har vi indført en incitamentsstruktur for at støtte op om arbejdet med at reducere energiforbruget," siger Henning Andersen, som er miljøchef i TDC.

Tjekliste til evaluering af energiledelse

Brug nedenstående tjekliste til at sikre, at I er i gang med de vigtigste elementer af energiledelse.

I kan f.eks. bruge tjeklisten til energimøderne i implementeringsfasen, så I kan holde styr på, hvem der er ansvarlig, hvad status er, samt hvornår der er deadline for de enkelte punkter.

Nr.	Emne	Status	Ansvarlig	Deadline
Energipolitik og mål				
1	Har I en energipolitik?			
2	Har I et veldefineret mål for jeres energiindsats?			
Organisering af indsatsen				
3	Er der udpeget en energiansvarlig?			
4	Er der nedsat en energigruppe?			
5	Er der foretaget en vurdering af personalegruppernes indflydelse på energiforbruget?			
6	Er indsatsen organiseret i forhold til interne og eksterne aktører, og er kompetencebehov vurderet?			
Kortlægning af energiforbruget				
7	Er der gennemført en indledende kortlægning af energiforbruget fordelt på anvendelsesområder?			
Udarbejdelse af handlingsplan				
8	Er der identificeret og prioriteret muligheder for energieffektiviseringer (screeningsliste)?			
9	Er der udarbejdet en handlingsplan?			
10	Har ledelsen afsat budget og ressourcer til at realisere handlingsplanen?			
11	Er de relevante dele af organisationen bekendt med handlingsplanerne?			
Energistyring og nøgletal				
12	Er der identificeret relevante nøgletal, der følges for at minimere energitab?			
13	Er der rutiner for opfølgning og klart ejerskab til nøgletal?			
Evaluering af indsatsen				
14	Gennemfører I en årlig evaluering af og status over energiledelsessystemet?			
15	Er statusnotatet godkendt og evalueret af ledelsen, herunder eventuelt opdateret i henhold til politik, målsætning, handlingsplan, fastsættelse af ressourcer til det kommende år m.m.?			
Enkle rutiner				
16	Har I fastlagt møder i energigruppen resten af året?			
17	Har I en dagsorden for jeres energigruppemøder, der sikrer opfølgning på energiforbrug og projekter?			

Oversigt over Go' Energis tilbud, vejledninger og materiale.

Energiledelse

- » **Vejledning til energihandlingsplan:** GoEnergi.dk/vejledning-energi-handlingsplan
- » **Skabelon til energihandlingsplan:** GoEnergi.dk/skabelon-energi-handlingsplan

Særlig hjælp fra Go' Energi

- » **Kurveknækkerne Erhverv til små og mellemstore virksomheder:**
GoEnergi.dk/kurveknaekker-erhverv
- » **Energihjælpen:** GoEnergi.dk/energi-hjaelpen

Vejledninger

- » **Indkøbsvejledning:** GoEnergi.dk/indkoebsvejledning
- » **Indretningsvejledning:** GoEnergi.dk/indretningsvejledning
- » **Byggeprocesvejledning:** GoEnergi.dk/byggeprocesvejledning
- » **Storkøkkenvejledning:** GoEnergi.dk/storkoekkenvejledning
- » **SerVERRUMSvejledning:** GoEnergi.dk/serverrumsvvejledning
- » **Natrunderingsvejledning:** GoEnergi.dk/natrunderingsvejledning
- » **Fra energimærke til energibesparelse:** GoEnergi.dk/vejledning-energimaerkning-bygninger
- » **Stop cirkulationspumpen til varmt brugsvand uden for arbejdstid:**
GoEnergi.dk/vejledning-cirkulationspumpe-varmt-brugsvand

Redskaber

- » **"Se Elforbrug" – følg dit elforbrug online:** GoEnergi.dk/se-elforbrug
- » **Adfærdskampagne – gratis kampagnematerialer:** GoEnergi.dk/adfaerds-kampagne
- » **Energitjenester:** GoEnergi.dk/energitjenester
- » **Find en rådgiver:** GoEnergi.dk/find-en-raadgiver
- » **Find energieffektive produkter:** GoEnergi.dk/produktoversigter

Go' Energi er en uafhængig, offentlig organisation, der skal skabe energiforbedringer i Danmark.

Go'Energi